

Πολλάκις ὁ παῖς ὠνομάζετο τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὡς ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Δημάδης, ἢ ἄλλω τινὶ προσομοιάζοντι· οὕτως ὁ Ναυσίνικος ὠνόμασε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ναυσίφιλον καὶ ὁ Καλλικράτης ἐκάλεσε τὸν παῖδα αὐτοῦ Καλλίστρατον. Τὸ αὐτὸ ἐγένετο ἐνίοτε καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασι τῶν ἀδελφῶν. Οὕτως ἐν τῷ κατὰ Διογέιτονος λόγῳ τοῦ Λυσίου, δύο ἀδελφοὶ ὀνομάζονται ὁ μὲν Διάδοτος, ὁ δὲ Διογείτων, καὶ τέλος πολλάκις τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ ἦν πατρωνυμικόν, σχηματιζόμενον ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς, οἷον ὁ τοῦ Φώκου υἱὸς ὠνομάσθη Φωκίων.

Τὰ ὀνόματα ἐτίθεντο τοῖς παισὶ τὴν δεκάτην μετὰ τὴν γέννησιν αὐτῶν ἡμέραν. Κατὰ μαρτυρίας τινὰς ἐγένετο τοῦτο τὴν ἐβδόμην, ἢ μάλιστα τὴν πέμπτην μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ παιδὸς ἡμέραν. Ἀλλὰ καὶ τὴν δεκάτην ἡμέραν ἐώρταζον, προσκαλούμενων φίλων καὶ οἰκείων, ἵνα μετὰσχῶσι τῆς κατ' αὐτὴν γινομένης θυσίας καὶ τῆς ἐστιάσεως, ἐξ οὗ καὶ αἱ φράσεις „δεκάτην θύειν“ καὶ „δεκάτην ἐστιᾶν“. Ἄν ἐν δικαστηρίῳ προσήγοντο μαρτυρίαι, ὅτι πατήρ τις ἐώρτασε τὴν δεκάτην, ἦν τοῦτο ἀποχρῶσα ἀπόδειξις ὅτι ἀνεγνώρισε τὸ τέκνον ὡς γνήσιον ἑαυτοῦ.

Ἐκ τῆς συνήθειας δὲ τοῦ νὰ ἔχωσιν οἱ Ἕλληνες ἐν μόνον ὄνομα κατέστη ἀναγκασία ἡ ὑπαρξὶς ἀναριθμήτου ποιικιλίας ὀνομάτων. Οὐδὲν δὲ ἔθνος ἀπέδειξε τόσην φιλοκαλίαν, εὐφυίαν περὶ τὴν εὐρεσιν καὶ σύνθεσιν αὐτῶν, ὡς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Ἀλλ' ὅσον πολλὰ καὶ ἂν ἦσαν τὰ ὀνόματα ἢ ὁμωνυμία καὶ ἢ σύγχυσις ἦν ἀναπόφευκτος. Ἀναγινώσκοντες δὲ τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς δὲν εἰμεθα ἀείποτε βέβαιοι ἂν τὸ αὐτὸ ὄνομα εἰς διάφορα χωρία τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἀπαντῶμενον, ἢ καὶ εἰς διαφόρους συγγραφεῖς εὐρισκόμενον· ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ, ἢ διαφόρων ἀνθρώπων. Καὶ αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες γινώσκοντες τοῦτο ἐσπούδαζον, ὥσπερ ἦν ἀνάγκη ἀκριβείας, διὰ διαφόρων τρόπων νὰ σαφηνίζωσι τὴν ἐντεῦθεν προερχομένην ἀμφιβολίαν. Καὶ ὅτε μὲν προσέθετον ἐν γενικῇ πτώσει τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, ὡς Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, Πλειστονάξ ὁ Πανσανίου, ὅτε δὲ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου, ἢ τῆς χώρας, ἐν ᾧ ὁ μνημονεύμενος ἐγεννήθη, ἐν τύπῳ ἐπιθέτου, οἷον Θουκυδίδης Ἀθηναῖος, Ἡρόδοτος Ἀλικαρνασσεύς, Χαρμανδρίδης Παιανιεύς, Δικαίάρχος ὁ Μεσσήνιος κτλ. ἐνίοτε συνεδύαζον τὸ ὄνομα ἐπιθέτῳ δηλωτικῷ τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ τοῦ ἔργου, ὁ μετῆρχος ὁ ὀνομαζόμενος, ἢ τῆς σχολῆς, εἰς ἣν ἀνήκε, καὶ τούτου ἀπαντῶνται πλεῖσθ' ὅσα παραδείγματα. Ἡ συνήθεια τοῦ νὰ προσθέτωσι τοῦ πατρὸς τὸ ὄνομα ἐλέγετο „πατρώθεν ὀνομάζεσθαι“.

Ἐν τῷ κοινῷ βίῳ οἱ Ἕλληνες εἶχον ἔτι καὶ ἕτερον τρόπον ν' ἀποφεύγωσι τὴν ἀμφιβολίαν· οὗτος δὲ ἦν ἡ συχνὴ χρῆσις ἐπικλήσεων ἢ ἐπωνυμιῶν ἐκφραζουσῶν διανοητικὰς ἢ

σωματικὰς ιδιότητας καὶ ἐλαττώματα· οὕτως ὁ Δημοσθένης ἐλέγετο παιδιόθεν βάτταλος. Ὁ Ἀριστοφάνης μνημονεύει διαφόρων ὀνομάτων πτηνῶν, ἃ μετεχειρίζοντο ὡς ἐπωνυμίας· τοιαῦται δὲ εὐρηνται καὶ παρ' Ἀθηναίῳ.

Παρὰ δὲ τοῖς Ἀσιατικοῖς ἔθνεσιν ὑπάρχουσι λίαν διαφοροὶ συνήθειαι.

Οἱ μὲν Ὀθωμανοὶ μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς τῶν παιδῶν γεννήσεως ὁ τε πατήρ καὶ ἡ μήτηρ ἀπὸ κοινοῦ σκεπτόμενοι θέτουσι τὰ ὀνόματα τῶν τέκνων αὐτῶν ἄνευ προηγουμένης τελετῆς τινος· δίδουσιν αὐτῷ ἀείποτε ἐν ὀνόμα μετὰ ἐπωνύμου τινός, ὡς Μεχμέτ Ἀττά, Ἐμετουλλάχ ναφί. Πολλάκις ὁ τε πατήρ καὶ μήτηρ δίδουσιν τοῖς παισὶν αὐτῶν τὰ ἴδια ὀνόματα. Οὐδέποτε θέτουσιν ἐπὶ τοῦ ὀνόματος τὸ πατρωνυμικόν, εἰμὴ ἐπὶ ἀγνώστων προσώπων καὶ ἐπὶ διαστολῇ συνωνύμου τινός ὡς Χουσεῖν Ἰζεμήλ (Ναμήκ Πασσά ζαδέ). Παρὰ δὲ τοῖς χριστιανοῖς Ἀραβὶν ἐπικρατεῖ τοιαύτη συνήθεια, ὥστε ἅμα τῇ γεννήσει τοῦ παιδὸς ὁ πατήρ θέτει αὐτῷ ἐν ὄνομα προσλαμβάνον καὶ τὸ ἑαυτοῦ μετὰ τοῦ οἰκογενειακοῦ· ὡς Ματζήτ Σαούλ Γαλέπ, Ἐμὶν Χαλλήλ Μογαβγάπ. Οὕτω δύναται τις εὐρεῖν οἰκογενείας 300—500 ἐτῶν, ἥτοι τὸν ἀρχηγὸν τῆς φυλῆς αὐτῶν Σεῖχ.

Οἱ δὲ πρεσβεύοντες τὸν Μωαμεθανισμόν ἄραβες πράττουσιν οὕτως· ὁ πατήρ τῶν παιδῶν θέτει ἐν ὄνομα μετὰ τοῦ πατρωνυμικοῦ· ὡς Χασάν πὶν Μεχμέτ, Φατμᾶ πὶν. τι Ἀλῆ ἥτοι (ὁ Χασάν ὁ τοῦ Μεχμέτ καὶ ἡ Φατμᾶ ἡ τοῦ Ἀλῆ).

Πολλάκις ἀντὶ τῆς προσφωνήσεως τοῦ πατρὸς λέγουσιν Ἄπου Ματζήτ ἥτοι ὁ πατήρ τοῦ Ματζήτ. Συνήθως δὲ ἀντὶ τοῦ ὀνόματος λέγουσι τὸ τῆς ἡλικίας, ἣν τινα διαιροῦσιν ὡς ἐξῆς· ἀπὸ 1—3 ἐτῶν καλοῦσι *Τύφλ*, ἀπὸ 4—10 *Ἀάζη*, ἀπὸ 10—15 *Βέλετ*, ἀπὸ 15—20 *Μουρέλεκ*, ἀπὸ 20—25 *Σέπ*, ἀπὸ 25—30 *Βέλιγ*, ἀπὸ 30—40 *Ρετζούλ*, ἀπὸ 40—50 *Χαράμ*, ἀπὸ 50—70 *Σεῖχ*, ἀπὸ 70—90 *Ἀτζήζ*.

Παρὰ δὲ τοῖς Ἀφρικανοῖς ἐπικρατεῖ τὸ ἐξῆς ἔθος· πᾶς πατήρ δύναται καὶ τοὺς ἐπτὰ ἢ ὀκτὼ ἄρρενας υἱούς του νὰ ὀνοματίσῃ Μωάμεθ ἅμα τῇ γεννήσει αὐτῶν καὶ πρὸς διαστολὴν ἀναφωνεῖ Μωάμεθ Α', Β', Γ' κτλ. τὰς δὲ θυγατέρας του τρεῖς ἢ πέντε ἀποκαλεῖ Φατμᾶ Α', Β', κτλ.

Παρὰ δὲ τοῖς Πέρσαις εἰθισται ἵνα ὁ πατήρ μόνος, ἅμα τῇ γεννήσει τοῦ παιδός, θέσῃ ἐν ὄνομα μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ ὡς Χασάν Ἀλῆ. Πολλάκις δὲ ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσι θέτουσι τὸ ὄνομα μετὰ τοῦ ἐπιθέτου *Χάν*, ὅπερ σημαίνει μέγας, ὡς καὶ τοῦ *Μιρζά*, ὅπερ παράγεται ἐκ τοῦ *Εὐιρ-Ζαδέ* καὶ δηλοῖ θρόνον ἢ γέννημα· ὡς *Μιρζά Ἀποὺλ Κασσὴμ*· ἐνίοτε δὲ τίθεται ἡ λέξις *Μιρζά* κατόπιν τοῦ κυρίου ὀνόματος.

Καὶ ταῦτα μὲν ἔστωσαν ἅλις περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ὀνόματος παρ' Ἑλλήσι καὶ Ἀσιανοῖς.

ΧΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Δικαστὴς ἐν Κύπρῳ.

ΦΥΛΛΙΔΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΙΤΩ.

(ΔΙΗΓΗΜΑ ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ.)

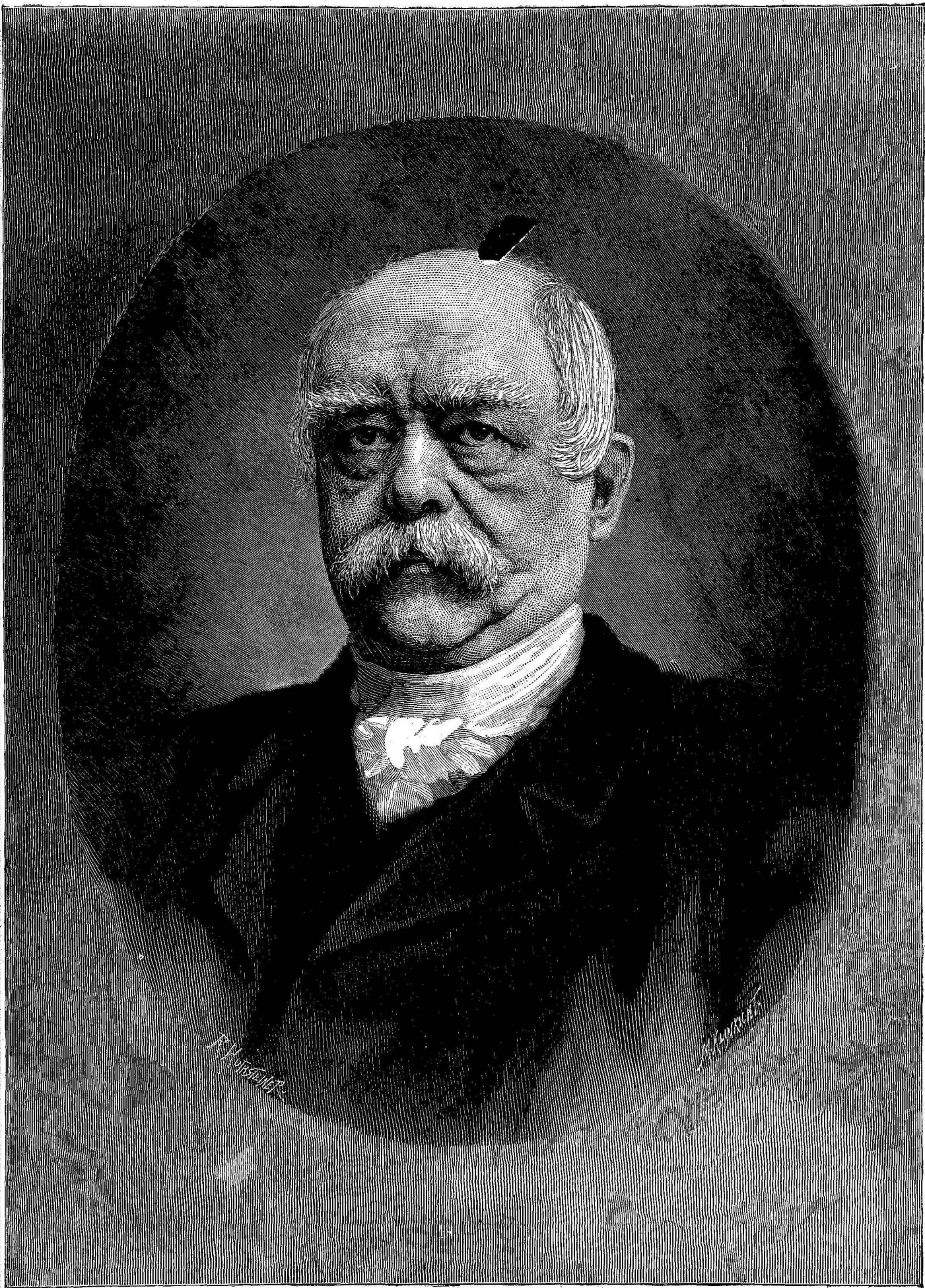
(συνέχεια.)

V.

Ὁ Φυλλίδας εἶχε βέβαια τὴν καλλιτέραν θέσιν ἐν τῇ τραπέζῃ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τοῦ δείπνου καὶ μετὰ τοῦτο, ὅτε αἶρονται κατὰ μικρὸν τὰ φαγητὰ καὶ ἐξακολουθεῖ ἡ πόσις καὶ ἡ συνδιάλεξις, ἡρωτάτω

καὶ διηγεῖτο ὅσα πλεῖστα. Εὐθὺς ἄλλως κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐστιάσεως ὁ Φιλοκλῆς τὸν ἠρώτησε τὰ κατὰ τὸ ταξιδιόν του. „Εἰπέ μας, λοιπὸν τώρα, υἱέ μου“, εἶπε, „πῶς ἐταξίδευσες. Ἐκαμες τὸν δρόμον καθὼς Σὲ συνεβούλευα ῥ' ἐτὴν τελευταίαν ἐπιστολήν μου.“

„Ὅχι ὅλως διόλου ἔτση, πατέρα· ἠναγκάσθην κάπου



ΟΤΤΟΝ ΦΟΝ ΒΙΣΜΑΡΚ.

να παρεκκλίνω. Προχθές τὰ ἡμερώματα ἀφῆκα τὰς Ἀθῆνας. Ἀκόμη ἦσαν βαθεῖα χαράγματα, ὅταν ἐγὼ ἔτρεχα μετ' ἄλλογό μου ἐπὶ τὴν Ἱερὰν ὁδόν, ἣ ὁποία πηγαίνει ἐπὶ τὴν Ἐλευσίνα διὰ μέσου τῶν κήπων καὶ τῆς δενδροφυτείας ἀπὸ τὴν πεδιάδα τοῦ Κηφισσοῦ, καὶ κατόπιν οἱ τρεῖς δούλοι ἔτρεχαν μετὰ τὰ πράγματα καθὼς καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Ἀθηναίου ἀλλογατᾷ. Ἀφ' οὗ περάσαμε τὴν ὑψηλὴν κλεισώρειαν, ἣτις ἐνώνει τὴν ἀθηναϊκὴν πεδιάδα μετὰ τὴν Ἐλευσίνα, ἤρχισε νὰ ἀνατέλλῃ ὁ ἥλιος ὀπισθὲν μας, καὶ ἐβλεπον ἐκείθεν τὴν εὐφορον πρὸ τῆς Ἐλευσίνος ἑκτασιν καὶ μακρότερα τὴν πόλιν κρυμμένην ἀκόμη μέσῃ ἐπὶ τὴν πρωϊνὴν πύχνην. Ἀριστερᾷ ἐλαμπαν ἑτάς πρώτας τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας αἱ κρημνώδεις ἀκταὶ τῆς Σαλαμίνος καὶ ἡ στενὴ τῆς θαλάσσης, ὅπου ἄλλοτε συνετρίβη ἡ δύναμις τοῦ ὑπερηφάνου Ξέρξου. Ἡ Ἐλευσίς ἀπέχει τῶν Ἀθηνῶν 80 στάδια (ἔτσι δύο μίλια)· ἐσυλλογίσθη ὅτι θὰ ἦτο καλὸν, καὶ εἶπα τοὺς δούλους νὰ σταθοῦμε καὶ νὰ ἀναπαυθῶμεν ὀλίγον τρώγοντες καὶ κατῖ.

„Καὶ δὲν πῆγες νὰ ἰδῇς καθὼς πρέπει τὴν Ἐλευσίνα;“ ἠρώτησεν ἡ Εὐτυχίς. „Ἐκεῖ, καλέ, πᾶνε χιλιάδες ἄνθρωποι εἰς τὰ Μυστήρια καὶ ζητοῦν παρηγορίαν καὶ τόσα ἄλλα πράγματα...“

„Αὐτὸ τὸ ἔκαμα ἄλλοτε, Εὐτυχίς μου“ ὑπέλαβεν ὁ Φυλλίδας. „Τώρα ἐβιαζόμην νὰ προχωρήσω ὅσον τὸ δυνατόν περισσύτερον, διὰ νὰ φθάσω εἰς τὰ βουνὰ προτοῦ πατήρη ἡ μεσημερικὴν ζέστη. Ὁ ἀπὸ Ἐλευσίνος εἰς Ἐλευθεράς καὶ Πλαταιὰς δρόμος περὶ κάμποσον ἀκόμη πρὸς βορρᾶν δι' αὐτῆς τῆς Ἐλευσίνος καὶ τοῦ Θριασίου πεδίου. Ἀπέ- ρασα λοιπὸν ἀμέσως ὑποσθὰ ἀπὸ τὸ Καλλίχορον φρέαρ, παραπλευρῶς τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ Ῥάριον πεδίον.“

„Ἐπὶ τοῦ ὁποίου“, ὑπέλαβεν ἡ Χαριτώ, „ἡ Δήμητρα ἐφύτευσε τὸν πρῶτον σῖτον, καθὼς λέγουν δὲ οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς.“

„Ναὶ βέβαια!“ εἶπε φιλοφρόνως ὁ Φυλλίδας. „ἀκόμη δεικνύεται μάλιστα τὸ ἀλῶνι τοῦ Τριπτολέμου, τὸν ὁποῖον πρῶτον ἐδίδασκεν ἡ θεὰ τὴν γεωργίαν. Ἐτρεχα διὰ μέσου ἐσπαρμένων πεδίων, ἀλλ' εἰς τὴν ψιλὴν ἐκείνην καὶ τιτανώδη ἐπιφάνειαν ἀναπτύσσεται πολὺ ἐνωρίς ἡ ζέστη. Ὅταν ἀργότερα ἐπροχωρήσαμεν περισσύτερον καὶ ἡ γῆ ἦτο λεπτότερα φυτευμένη διὰ τὴν βοσκήν τῶν αἰγῶν καὶ τῶν προβάτων, ὁ ἀπὸ τοῦ Κιθαιρώνος ἀῆρ ἦτο δροσερώτερος καὶ δυνατώτερος. Φαίνεται ὅτι αἱ Ἐλευθεραὶ ἀπέχουσι τόσον τῆς Ἐλευσίνος, ὅσον αὕτη τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκεῖ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ στενοῦ, τὸ ὁποῖον φέρει ἐκ τῆς Βοιωτίας διὰ τοῦ Κιθαιρώνος εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Δρυὸς Κεφαλαί, εἶχον ἄλλοτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐν πολὺ σπουδαῖον φρούριον πρὸς τὰ σύνορα τῶν Βοιωτῶν. Ἡ πόλις, κειμένη ἐπὶ ἀποκρήμνου κωνοειδοῦς ὑψώματος, ἀναγνώριζεται σήμερον ἐκ τῶν ἐρείπιων τῆς. Ἐκεῖ ἐπάνω λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ζητήσωμεν ἀνάπαυσιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐσταθμεύσαμεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὑψώματος, ὅπου ὑπάρχει ἐν ἀφανὲς χωρίον. Ἐκεῖ σῴζεται ἀκόμη ὁ παλαιὸς ναὸς τοῦ Διονύσου, ὅστις, κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν ἐγχωρίων, ἐγεννήθη αὐτοῦ. Ἡ ἀμπελοργία ὅμως τῶν μερῶν ἐκείνων δεικνύει πρᾶγματι, ὅτι ἡ χώρα ἡγοσπῆθη τῷ ὄντι ὑπὸ τοῦ Διονύσου.“

„Θὰ πέρασε βέβαια τὸ μεσημέρι, ὅταν ἐφθάσατε ἐπὶ τὸ χωριὸ ἐκεῖνο;“ ἠρώτησεν ὁ Φιλόκλης.

„Βέβαια· καὶ φθάσαμε μάλιστα καταϊδρωμένοι· ἐλυπηθηκα μάλιστα πολὺ τοὺς ἀνθρώπους μου. Ἐμείναμεν λοιπὸν εἰς τὸν ἐξώστην ἐνὸς καπηλειοῦ, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἐκεῖ ἐπάνω ἐπὶ τὸν δρόμον, μερικὰς ὥρας καὶ περιμέναμεν νὰ δρο-

σίση. Εὐμορφα ἦταν ἐκεῖ· καὶ πολὺς κόσμος περνοῦσε, διότι ἀντίκρυ ἦταν τὸ στενόν. Ὁ κἀπηλας μᾶς ἐβγάλεν ὠραῖον κρασί καὶ κομμάτι καλὸ κρέας, ἀπ' τὸ κυνῆγι τοῦ Κιθαιρώνος.“

„Πίστεύω τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ ταξιδιοῦ Σας ἐκείνην τὴν ἡμέραν θὰ ἦτο τὸ κοπιαστικώτερον ἀπ' ὅλα, ἀπὸ τὰς Ἐλευθεράς ὡς τὰς Πλαταιὰς“, εἶπεν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ Φυλλίδα. „γνωρίζω τὸν δρόμον, ἐπὶ τὴν ἀρχὴν πηγαίνει μετ' ἀπ' τὸ στενὸ ἀνηφορικὰ καὶ ὕστερα ἴσιος κατήφορος πρὸς τὰ κάτω.“

„Ναί, πολὺ ἐκοπιάσαμε, ἀλλὰ φθάσαμε πρὸ τῆς δύσεως εἰς τὰς Πλαταιὰς.“

„Ἐκεῖ θὰ ἔμεινες βέβαια εἰς τοῦ φίλου μου τοῦ Ἰππία“, ἠρώτησεν ὁ Φιλόκλης.

„Μάλιστα“ ἦτο πολὺ φιλόφρων καὶ περιποιητικὸς.

„Χαριτῶ“, εἶπεν ἡ Εὐτυχίς, „τώρα ὑποφύγει νὰ μάθουμε ἀπ' τὸν Φυλλίδαν, ἐὰν ἐκείνη ἡ ἱστορία τῶν κλεφτῶν καὶ τῆς ἀρκούδας, ποῦ συνέβη εἰς τὰς Πλαταιὰς, εἶνε πραγματικῶς ἀληθινή.“ Καὶ ἤρχισεν ἡ Εὐτυχίς ἀφηγουμένη τὴν ἱστορίαν μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς συντομίας, μεθ' ὃ ὁ Φυλλίδας ἐδήλωσεν ὅτι τῷ ὄντι πρὸ τινος εἶχε γείνει τοιαύτη κλοπὴ ἐν τῇ οἰκίᾳ πλουσίου τινὸς Πλαταιῆος καὶ ὅτι ὅλη ἐκείνη ἡ ληστρικὴ συμμορία συλληφθεῖσα ἀναμένει τὴν τιμωρίαν τῆς. „ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν ἀρκούδα, Εὐτυχίς μου, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα Σοῦ τὴν ἐκόλλησεν ὁ Παγκλέων, ἡ μᾶλλον ὁ πραγματευτὴς τοῦ Παγκλέωνος, διότι τίποτε δὲν ἤκουσα περὶ τοῦ πράγματος, μολονότι πολὺν καιρὸν ἤμην μετὰ τοῦ Ἰππίου καὶ πολλὰ μοι διηγήθη αὐτός.“

Ἡ Εὐτυχίς ἀνένευσε σείουσα τὴν κεφαλὴν, ὥς εἰ ἐμμένουσα εἰς τὰς περὶ τῆς ἀρκτοῦ πεποιθήσεις τῆς. Ἀλλὰ διὰ νὰ προλάβῃ ἡ οἰκοδέσποινα πᾶσαν περαιτέρω κατὰ τῆς τροφοῦ σκωπτικὴν τῶν ἄλλων ἐπιθεσιν, ὑπέλαβεν εὐθύς: „Καὶ δὲν εἶδες, Φυλλίδα μου, καλῶς τὴν πόλιν καὶ τὰ περίε; Θὰ ἦσο βέβαια πολὺ κουρασμένος.“

„Ναί, ἤμην κουρασμένος, καὶ δὲν εἶχον καιρόν. Ἐκάθισα ὅμως τὸ βράδυ πολλὴν ὥραν μετὰ τοῦ Ἰππίου πρὸ τῆς οἰκίας, ἣ ὁποία δὲν κεῖται μακρὰν τῆς βορείου ἀκρας τῆς κλιτύος, ἐφ' ἧς κεῖται καὶ αὕτη ἡ πόλις, πλησίον τοῦ μεγάλου ἐκείνου καὶ περιφήμου ναοῦ τῆς Ἥρας. Ἐκείθεν ἐβλεπον τὸν ροῦν τοῦ Ἀσωποῦ καὶ βορειανατολικῶς τῆς πόλεως τὸ πεδίον, ἐφ' οὗ ἡ στρατιὰ τοῦ Μαρδονίου ὑπέκυψεν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα.“

„Τὸ πεδίον ἐκεῖνο θὰ ἦνε ὁμαλόν“, εἶπε με ἐρωτηματικὸν ὕφος εἰς τῶν ἀπελευθέρων.

„Διόλου μάλιστα, Φιλόλας· εἶνε ὅλως ἀνώμαλον καὶ διασχίζεται ὑπὸ πολλῶν ρυακίων, τὰ ὁποῖα πηγάζουσιν ἐκ τοῦ Κιθαιρώνος. Πολλὰ μοι διηγήθη ὁ Ἰππίας περὶ τῶν παθημάτων τῆς πατρίδος του κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας.“

„Ναὶ βέβαια, πολλὰ ὑπέφεραν αἱ Πλαταιαί“, εἶπεν ὁ Φιλόκλης, „ἐνεκα τῶν σκληροτραχήλων Θηβαίων, οἱ ὁποῖοι τὰς ἐμίσουν, διότι ἀπεστάτησαν ἀπὸ τῆς βοιωτικῆς συμμαχίας καὶ προσεχώρησαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Δις οἱ Θηβαῖοι ἀνεστάτωσαν τὴν ἀτυχή πόλιν. Τὰς σημερινὰς Πλαταιὰς ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος συνώκισεν ἐκ νέου, ἀλλ' ἐκτοτε εἶνε ἀραιῶς κατοικημένη.“

„Καὶ διὰ τοῦτο ὅμως οἱ Θηβαῖοι“, προσέθηκεν ἕτερος τῶν ἀπελευθέρων, „τώρα δὲν εἶνε εἰς καλλιτέραν ἢ οἱ Πλαταιεῖς κατὰστασιν. Εἶδον ἄλλοτε τὰς Θήβας· εἶνε πτωχικὸν χωρίον. Μόνον ὁ λύφος τῆς Καδμείας κατοικεῖται ἀκόμη,

κι Κάτω Θῆβαι εἶνε ἐρείπια μόνον· ἐκτός τοῦ ναοῦ καὶ τῶν Ἑπτὰ Πυλῶν δὲν φαίνεται ἄλλο τίποτε.“

„Καὶ τὴν ἐπαύριον, υἱέ μου“, ἠρώτησεν ὁ Φιλοκλῆς, „ἐξηκολούθησες τὸν δρόμον Σου ὑπὲρ τὰς Θήβας πρὸς τὴν Ἀγχηστὸν καὶ τὴν Ἀλίαρτον;“

„Ὅχι· κατὰ συμβουλήν τοῦ Ἰππίου ἐπροτίμησα συντομώτερον δρόμον πρὸς τὴν Ἀλίαρτον, διηυδύνθην δηλ. πρὸς τὰς Θεσπιάς καὶ ἐκεῖθεν ἠκολούθησα τὰς παραφυάδας τοῦ Ἐλικῶνος, καὶ τοῦτο, διότι ἡ θερμότης δὲν εἶνε εἰς αὐτὰ τὰ μέρη τόσοι καταθλιπτικὴ ὥσον εἰς τὴν θηβαϊκὴν πεδιάδα. Ἀπῆντησα δὲ εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον κατὰ καλὴν σύμπτωσιν, ἕνα πολὺ καλὸν συνοδοιπόρον. Δὲν εἶχα ἀκόμῃ ἀφήσει πολὺ ὀπίσω τὰς Πλαταιὰς καὶ κατέβαινα, πάντοτε ἐφιππος, ἐκ τῆς ἱερᾶς χώρας πρὸς τὸ πεδῖον τῶν Λεύκτρων, ὅπου ἐπολέμησαν οἱ Θηβαῖοι πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας — ἡ Βοιωτία πράγματι εἶνε, καθὼς ἔλεγε καὶ ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἡ ὀρχήστρα τοῦ Ἄρεως — καὶ ἐκεῖ μ' ἐπρόφθασε ἕνας γέρων, ἐφιππος, πολίτης Πλαταιεύς, ὁ ὁποῖος, καθὼς ἔλεγεν ὁ ἴδιος, ἐπῆγγαιεν εἰς τὴν Ἀλίαρτον, διὰ νὰ εἰσπράξῃ ἐκεῖ κἄτι χρήματά, ποῦ τοῦ τὰ χρεωστῇ κάποιος ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ. Δύο φορές, λέγει, εἶχε πάγει ἤδη ἐκεῖ καὶ πάντοτε ἐφενάμισθη μὲ κενὰς ὑποσχέσεις. Καὶ ἐνῶ ἀκόμῃ ὠμίλει περὶ τοῦ κακοπληρωτοῦ χρεώστου του, ἐπῆδησεν αἰφνης ἕνας λαγὼς ὑπὲρ τὸν δρόμον λοξὰ ἐμπροσθέν μας. Ὁ ἄνθρωπος ἐτρόμαξε κι' ἐφώναξε: „Ἀλλοῖμονον! πάλιν θὰ πάγῃ ἔστὰ μάταια ὁ δρόμος μου! . . . Ἀλλά“, προσέθηκε μετ' ὀλίγον, „καλλίτερα κι' ἐγὼ πιστεύω τὸν μάντιν, παρὰ τὸν λαγῶν.“

„Τί σημαίνει αὐτὸς ὁ μάντις;“ ἠρώτησα ἐγώ.

„Θὰ Σ' τὸ πῶ, φίλε μου“, ἀπεκρίθη. „Εἰς τὰς Πλαταιὰς εὐρίσκεται ἀπὸ τινος ἕνας Χαλδαῖος, ὁ ὁποῖος διὰ τῶν χρησμῶν του ἔκαμε μεγάλον κρότον καὶ πολλὰ χρήματα ἐκέρδισε. Γνωρίζει νὰ μετράῃ τὰ ἄστρα, καὶ λέγει εἰς τὸν καθένα, ποῦ τὸν ἐρωτᾷ, μὲ χρήματα ὅμως, ποῖαν ἡμέραν θὰ ὑπανδρευθῇ, ποῖαν ἡμέραν πρέπει ν' ἀρχίσῃ νὰ κτίζῃ, πότε πρέπει νὰ ταξειδεύσῃ, πότε νὰ μβῇ ἔς καράβι, ποῖα ἡμέρα εἶνε καὶ δὲν εἶνε ἀποφράς, καὶ ποῖα πάλιν εἶνε κατάλληλος νὰ συνομολογήσῃ καμμίαν ἐμπορικὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὰ παρόμοια. Αὐτὸς μὲ συνεβούλευσε προχθὲς νὰ κάμω τὸ σημερινὸ ταξίδι καὶ με εἶπεν ὅτι ἡ δουλειὰ θὰ πάγῃ λαμπρά.“

Τότε τὸν ἠρώτησα: „Καὶ πῶς ὠνομάζετο αὐτὸς ὁ Χαλδαῖος καὶ πῶς ἦτο ἔση τὸ ἐξωτερικόν του;“ Ὁ γέρων ἀπεκρίθη: „Εἶνε ἕνας ἀφῆλδς ἄνθρωπος μὲ μεγάλα, μαῦρα γένεια καὶ κάμποσο μελαγχροινὸ πρόσωπο· Διοφάνης ὠνομάζετο.“ „Καλὲ τὸν γνωρίζω ἐγὼ αὐτόν!“ ἀνεφώνησα. „Πρὸ ὀλίγου καιροῦ τὸν εἶδον εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐκεῖ ὅμως δὲν τὰ πῆγε διόλου καλά. Ἐκάθητο ἐκεῖ εἰς μίαν γωνίαν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ εἶχε ἔμπροσθὰ του ἕνα τραπέζι μὲ κἄτι μυστηριώδη βιβλία καὶ ἐργαλεῖα. Τριγύρω μαζεύθηκε πολὺ πλῆθος. Ἦλθε κι' ἕνας πραγματευτὴς θέλοντας νὰ μάθῃ, πότε ἔπρεπε νὰ ταξειδεύσῃ. Ὁ Χαλδαῖος εὐθὺς τὸν εἶπε τὴν ἡμέρα, καὶ ὁ πραγματευτὴς ἐβγάλε τὴν σακκοῦλά του, τὴν ὁποίαν εἶχε κρεμασμένη μ' ἕνα λουρί ἔστὸ στήθος του, καὶ ἔχυσε τὰ χρήματά του ἐπάνω ἔστὸ τραπέζι καὶ μέτρησεν 100 δραχμὰς διὰ τὸν μάντιν. Ὡς ἐκεῖνο ἐπάνω πλησιάζει ἕνας νέος, πολὺ σημαντικὸς, καθὼς ἐφαίνετο, καὶ τραβάει τὸν μάντιν ἀπ' τὸ ροῦχό του, καὶ ὅταν αὐτὸς ἐγύρισεν, ἀγκαλιόσθησαν καὶ οἱ δύο ἔαν παλαιοὶ φίλοι. Ὁ Χαλδαῖος ἐλησμόνησε τότε βέβαια τὴν τέχνην του, καὶ ἤρχισε νὰ

ἐρωτᾷ τὸν φίλον του: „Πότε ἐφθάσες λοιπόν; Πῶς πέρασες ἔστὸ ταξίδι Σοῦ;“ Καὶ ὁ ἄλλος ἠρώτησε τὰ ἴδια, πῶς δηλ. πέρασεν ὁ Χαλδαῖος, ἀφοῦ ἔφυγε μὲ τὸ πλοῖον ἀπὸ τὴν Εὐβοίαν. Καὶ αὐτὸς χωρὶς νὰ σκεφθῇ τὸν κόσμον, ποῦ ἦτο τριγύρω τοῦ, ἤρχισε νὰ λέγῃ: „Ἀναθεματισμένο ταξίδι, φίλε μου! Πολὺ φοβερώτερον ἦτο ἀπὸ τὰς περιπλανήσεις τοῦ Ὀδυσσεῶς. Τὸ πλοῖον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐταξίδευσα, ἔχασε μὲ τὴν λύσσαν τῆς τρικυμίας καὶ τὰ δύο τὰ τιμόνια του, μᾶς ἔρριψε κατόπιν εἰς τὴν ἀντικρινὴν στεριά καὶ βούλιαξε. Μόλις γλυτώσαμε τὴν ζωὴ μας. Καὶ ἐτι κατωρθώσαμεν νὰ προμηθευθῶμεν ἀπὸ τοὺς φιλανθρώπους ξένους καὶ ἀπὸ μερικοὺς καλοὺς φίλους, μᾶς τὸ πῆραν οἱ κλέφται, καὶ ἔς ὅλην αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἔχασα καὶ τὸν ἀδελφόν μου, τὸν ὁποῖον ἐθανάτωσαν ἔμπροσθὰ ἔστὰ μᾶτια μου.“ Πρὶν ἀκόμῃ τελειώσῃ ὁ μάντις τὴν διήγησιν τῆς Ὀδυσσεΐας του, ἐβάλε ὁ πραγματευτὴς ἐκεῖνος τὰς 100 δραχμὰς πάλιν μεσ' ἔστην σακκοῦλά του καὶ τῶκοψε λάσπη. Τότε ἦλθαν καὶ τὰ μυαλὰ τοῦ Διοφάνους ἔστὸ κεφάλι του, καὶ εἶδε τί ἀνοησία ἔκαμε νὰ διηγῇ τέτοια πράγματα. Ὁλος ὅμως ὁ κόσμος πάτησαν τὰ γέλοια καὶ ἄρχισαν νὰ λέγουν: „Λαμπρὸς μάντις αὐτός! Εἰς ἄλλους συμβουλευεῖ πότε πρέπει νὰ ταξειδεύσουν, καὶ ὁ ἴδιος δὲν ξεύρει τί κάμνει.“ Ὅταν τὴν ἄλλην ἡμέραν πέρασα ἀπ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, δὲν εἶδα τὸν Χαλδαῖον μὲ τὸ τραπέζι του. Θὰ συλλογίσθηκε βέβαια καὶ θὰ τὸ ἦρε φρονιμώτερον ν' ἀφήσῃ τὰς Ἀθήνας μὴν ὦραν ἀρχήτερα. Εἰς Σὲ ὅμως εὐχομαι, φίλε μου, νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν.“ Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐφάνη διόλου μεταπεισθεὶς ἐκ τῆς διηγέσεώς μου περὶ τῆς μαντικῆς τοῦ Χαλδαίου ἱκανότητος καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς περαιτέρω συνομιλίας μου ἔδειξε τοσαύτην δεισιδαιμονίαν, ὁποίαν δὲν εἶδον μέχρι τοῦδε. Οἱ Μάγοι καὶ οἱ Χαλδαῖοι καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς Ἰσίδος, καὶ ὅπως ἄλλως ὀνομάζονται οἱ διαβόητοι αὐτοὶ ἀπατεῶνες, οἱ ὁποῖοι διατρέχουσι τώρα ὅλον τὸ ρωμαϊκὸν κράτος καὶ ἀφαιροῦσι διὰ τοιούτων φανακισμῶν τὸ χρήμα τῶν ἀπλουστέρων, ἐνομιζόντο παρ' αὐτοῦ ἅγιοι ἄνθρωποι, καὶ ἐπίστευεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἐπίστευεν εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἐξ Ἀσίας καὶ Αἰγύπτου εἰσχοιζομένας ἀνοησίας ἐξ ἐπωδῶν καὶ βασκανίων καὶ μαγικῶν λίθων καὶ δακτυλίων, περὶ γοητευτικῆς ἱατρείας τῶν ἀσθενῶν, καὶ περὶ ἐξορκισμοῦ τῶν νεκρῶν καὶ τῶν πνευμάτων. Περὶ πολλῶν τοιούτων θαυμασίων τεχνασμάτων μοι διηγῇ κατ' ὅλην τὴν ἡμέραν, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος κι' ἕνας ἄλλος φίλος του εἶδον ἰδίῳι ὀφθαλμοῖς.“

„Σὲ παρακαλῶ, Φυλλίδα μου“, ἀνεφώνησεν ἡ Εὐτυχίς, „διηγῇσού μας κανένα. Πολὺ μ' ἀρέσει ν' ἀκούω τέτοιαις ἱστορίαις.“

„Καὶ τὰς πιστεύεις βέβαια, Εὐτυχίς;“ ἠρώτησεν ὑπομειδιῶσα ἡ οἰκοδέσποινα.

„Ὅχι, ὄχι· ἀλλὰ ἀκούονται τόσοι ὠραῖα αὐτὰ τὰ πράγματα.“

Ὅλοι ἤρχισαν τότε νὰ παρακαλοῦν τὸν Φυλλίδαν νὰ τοῖς διηγῇ μίαν τοῦλάχιστον ἐκ τῶν ἱστοριῶν ἐκείνων.

„Ἀφοῦ λοιπόν τὸ θέλετε ὅλοι, τότε θὰ διηγῇ μίαν. Θὰ παρατηρήσετε ὅμως, ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μ' ἐξέλαβεν ὡς πάρα πολὺ περιωρισμένον, ἀφοῦ ἐπίστευεν, ὅτι ἔμπορούσε νὰ με γελάσῃ μὲ τοιαῦτα ψεύσματα. Ἦμουν μόλις δέκα τεσσάρων ἐτῶν“, ἤρχισε νὰ λέγῃ, „καὶ μίαν ἡμέραν κάποιος ἦλθεν εἰς τὸν πατέρα μου καὶ τὸν εἶπε, ὁ ἀμπελουργὸς μας ὁ Μίδας, ἕνας ἀπὸ τοὺς δυνατωτέρους καὶ προκομμένους ὑπηρέτας μας, ἐκοίτετο εἰς ἐλεσινὴν κατὰστασιν ἐκεῖ ἐπάνω του

ἔστον κάμπο· τὸν ἐδάγκασε, λέγει, ἓνα φίδι, καὶ τὸ πόδι ἄρχισε νὰ σαπίζῃ. Ἐνῷ ὁ κακόμοιρος καταγίνεται νὰ δέσῃ τὰ κλημάτα ἔτὰ παλούκια, ἦλθε κρυφὰ τὸ φίδι καὶ τὸν ἐδάγκασε ἔτὸ μεγάλο τὸ δάκτυλο καὶ εὐθὺς κατόπι πῆγε καὶ κρύφθηκε μέσα ἔτην φωληὰ του· καὶ τώρα ὁ δυστυχὸς ὁ ἄνθρωπος κοιτάται ἐκεῖ καὶ ξεφωνίζει καὶ θὰ πεθάνῃ ἀπὸ τοὺς πόγους. Καὶ ἐνῷ ἀκόμη ἔλεγεν αὐτὰ εἰς τὸν πατέρα μου ὁ ξένος ἐκεῖνος ἄνθρωπος, εἶδαμε νὰ φέρουν τὸν Μίδα· οἱ σύντροφοί του ἐπάνω ἔτὸ στρωμὰ του, καθὼς ἦταν ξαπλωμένος· ὅλο τὸ σῶμα του ἦτο πρησμένο, μελανιασμένο καὶ κάπου κάπου γαλάζιο· θ' ἄρχισε βέβαια νὰ σαπίζῃ, καὶ δι' αὐτὸ μόλις ἔπαιρνε τὴν ἀναπνοή του. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ παρευρεθέντας φίλους εἶδε τόσον λυπημένον τὸν πατέρα μου, τὸν εἶπε: „Μὴν ἀπελπίζεσαι· θὰ πάγω τώρα εὐθὺς καὶ θὰ Σε φέρω ἓνα Βαβυλωνίον, ἓνα Χαλδαῖον ἡγουν, καὶ εὐθὺς ἐκεῖνος θὰ Σοῦ γιάνῃ τὸν ἄνθρωπό Σου.“ Διὰ γὰρ μὴν τὰ πολυλογῶ, ἦλθεν ὁ Χαλδαῖος καὶ ἀμέσως ἰάτρευσε τὸν Μίδα· μας, καὶ αὐτὸ μόνον μὲ ἓνα ἐξορκισμόν, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐβγάλε τὸ φαρμάκι ἀπὸ τὸ σῶμα, καὶ μὲ μίαν πέτρα, τὴν ὁποίαν εἶχε κόψει ἀπὸ τὸ μνημα μίᾳς κόρης, καὶ μ' αὐτὴν ἔδεσε τὸ ποδάρι τοῦ Μίδα. Ἴσως αὐτὸ δὲν εἶνε μεγάλο πρᾶγμα, ἀλλ' ἐγὼ μὲ τὰ μάτια μου εἶδα, ὅτι ὁ Μίδας τὸ στρώμα, ποῦ τὸν ἔφεραν μισοπεθαμένον, τὸ πῆρε ἔστους ὤμους τοῦ ὀλοζώντανος καὶ ἔφυγεν ἀπ' ἐκεῖ. Καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα γνωρίζω περὶ αὐτοῦ τοῦ Χαλδαίου, τὰ ὁποῖα εἶνε τῷ ὄντι ἀφύσικα. Ἐνα πρωτὶ ἦλθε πολὺ ἐνωρὶς

εἰς τὸ ὑποστατικόν μας· κι' ἐγύρισε ὅλον τὸν γύρον τοῦ μεγάλου χωραφιοῦ μας μὲ μίαν λαμπάδα τρεῖς φαράς, καὶ κατόπιν ἄρχισε νὰ διαβάζῃ φωναχτὰ τὰ ἄγνωστα ὀνόματα ἑπτὰ σοφῶν καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐδιώξεν ὅλα τὰ φίδια καὶ τὰ λοιπὰ ἐρπετὰ ἔξω ἀπὸ τὰ δικά μας τὰ μέρη, καὶ δὲν ἔμεινε κανένα. Εἶχαν ἔλθει μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἐξορκισμοῦ τοῦ ὅλα ὑποσθὰ του, ἓνα σωρὸ φίδια, ὀχιάις ὀχεντραις, βατραχοὶ καὶ πολλὰ ἄλλα ζῴδια, καὶ ἀραδιάσθηκαν ἀντίκρυ του. Μόνον ἓνας δράκος δὲν ἦλθεν, ἴσως διότι ἦταν πολὺ ἡλικιωμένος καὶ δὲν ἔμπορῶσε νὰ βγῇ ἀπὸ τὴν φωληὰ του, καὶ δὲν ὑπήκουσεν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ μάγου. „Οἱ Σας δὲν εἶσθε ἐδῶ σωστοί!“ εἶπε τότε ὁ Χαλδαῖος, καὶ ἔκαμε νεῦμα εἰς ἓνα μικρὸ φιδάκι καὶ τὸ ἔστειλεν εἰς τὸν δράκο, καὶ ἐπὶ τέλους ἦλθε καὶ αὐτός· Ἀφοῦ λοιπὸν ὅλα μαζεύθηκαν ἐκεῖ ὑποσθὰ, τὰ ἐφύσησε διὰ μιᾶς ὁ Βαβυλωνίος, καὶ μὲ τὸ φύσημά του ἐκείνο ὅλα γενήκανε εὐθὺς στάχτη. Τοῦ λόγου Σου τώρα μπορεῖς νὰ φαντασθῇς, προσέθηκε τὸ ἐκ Πλαταιῶν ἀνθρωπάριον, „πῶς ἐκάμαμεν ἐμεῖς τότε τὰ μοῦτρά μας.“

„Μίαν ἀκόμη, μίαν ἀκόμη.“ ἀνεφώνησαν ὁμοῦ· ἡ Χαριτῶ καὶ ἡ Εὐτυχίς, ὅταν ἐφάνη ὅτι ἐτελείωσεν ὁ Φυλλίδας τὴν ἱστορίαν. „Μίαν ἀκόμη διηγῆσού“, προσέθηκε καὶ ὁ οἰκοδεσπότης, ὅστις ἡδύχαριστεῖτο βλέπων τὴν ἐντονὸν προσοχὴν, μεθ' ἧς αἱ γυναῖκες ἤκουον τὰς ἀλλοκότους ἐκείνας ἱστορίας.

(ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.)

(ἐπεται συνέχεια.)

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΡΑΜΑΤΑ.

Πασίγνωστα τυγχάνουσι πλέον τὰ δύο δράματα τοῦ Κ^{ου} Κλέωνος Ραγκαβῆ ἡ Θεοδώρα καὶ ὁ Ἡράκλειος, ἅτινα ἐπεσπᾶσαντο κατὰ βαθμὸν πρωτοφανῇ τὴν προσοχὴν τῶν ἐν Εὐρώπῃ κριτικῶν· πλεῖστοι περισπούδαστοι περὶ αὐτῶν κρίσεις ἐδημοσιεύθησάν ἤδη ὑπὸ τε τοῦ ἡμετέρου καὶ τοῦ ξένου τύπου, μίαν δὲ τῶν ἀρίστων, ὀφειλομένην εἰς τὸν δεινὸν κάλαμον τοῦ Κ^{ου} Felix Vogt, μετέδωκε τοῖς ἀναγνώσταις αὐτοῖς καὶ ἡ ΚΛΕΙΩ ὑπὸ τὸν τίτλον Αἱ δύο Θεοδῶραι. Καὶ ὅμως, καίτοι ἱκανὸς ἦδη παρήλθε χρόνος ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τῶν δύο τούτων ἐγκαλλωπισμάτων τῆς ἡμετέρας φιλολογίας, οὐδόλως εἰσέτι ἐκόπασεν ὁ περὶ αὐτῶν λόγος, τὸ δὲ κράτιστον τῶν ἐν Γερμανίᾳ περιοδικῶν Magazin für die Litteratur des In- und Auslandes δύο καὶ αὐθις δημοσιεύει εἰς ἄκρον ἐνδιαφερούσας μελέτας, τὴν μὲν τοῦ πολλοῦ August Boltz περὶ ἀμφοτέρων τῶν προκειμένων ἔργων, τὴν δὲ τοῦ περιβλέπτου O. A. Ellissen περὶ μόνον τοῦ Ἡρακλείου. Εἰς τοὺς φίλους τῆς ΚΛΕΙΟΥΣ χαρίζομενοι, οἵτινες βεβαίως ἀγάλλονται ὁρῶντες τὰ προϊόντα τοῦ ἡμετέρου Παρνασσοῦ οὕτως ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἐκτιμώμενα, μεταφέροντες ὡς καὶ τὰς δύο ταύτας μελέτας, ἃς περικυκλοῦσιν ἐμβρίθεια καὶ βαθυτῆς κρίσεως ἀληθῶς ἐπάξιαι τῶν περιπτώσεων συντακτῶν.

Καὶ ὁ μὲν Κ^{ος} Boltz λέγει τὰ ἐξῆς*): Καινοφανῇ ὁλῶς καὶ ἀσυνήθῃ κατὰ τε τὴν ὕλην καὶ ὑπὸ τὴν ἐπόψιν τῆς γλώσσης, προσάγει ὑμῖν καὶ αὐθις ἐν τῇ δραματολογίᾳ ὁ γνωστὸς Κ^{ος} Κλέων Ραγκαβῆς. Ὅτε κατὰ τὸ 1883 ἐδημοσίευσεν οὗτος ἐν Λειψίᾳ τὸν Καθ' Ὁμηρον οἰκιακὸν βίον

σύμψας ὁ Ἑλληνικὸς τύπος ἀνευφήμησε τὸν εὐφραδῆ συγγραφέα καὶ δεξιὸν ζωγράφον τῶν ἐπιχαρίτων ἐκείνων ὁμηρικῶν εἰκόνων. Καὶ τὸ ἡμέτερον δὲ περιοδικὸν κατεχώρισε βραχεῖαν κρίσιν περὶ τοῦ ἀρίστου βιβλίου. Ἀλλὰ μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐπιτυχίαν ὁ Κ^{ος} Ραγκαβῆς ἐστράφη καὶ αὐθις πρὸς τὸ ἱστορικόν, καὶ δὴ πρὸς τὸ Βυζαντινὸν δράμα. Λέγομεν καὶ αὐθις καθόσον κατὰ τὸ 1877 εἶχεν ἤδη δημοσιεύσει Ἰουλιανὸν τὸν Παραβάτην, βυζαντινὴν μεγαλογραφίαν ἐκ τῆς 4^{ης} ἑκατονταετηρίδος, ἥτις ὅμως τοσοῦτον ἐξήγειρεν ἐπίπλαστον θόρυβον ὥς ἐκ τῆς φιλοσοφικῆς τοῦ θέματος ἀναπτύξεως, ὥστε προεκάλεσε θρησκευτικὴν καταδίωξιν τοῦ ὑποτιθεμένου καρποῦ τοῦ ἀμαρτήματος ἥτις δυστυχῶς ἐπὶνεγεν ὀλοσχερῇ σχεδὸν ἐξαφάνισιν τοῦ ωραίου ἐκείνου ἔργου. Ἐν τούτοις, ὅπωςδῆποτε καὶ ἂν ἔχωσι τὰ περὶ τούτου, τὰ ἐπακολουθήσαντα τὸν Παραβάτην δύο νεώτερα δημοσιεύματα, ἡ Θεοδώρα, ποίημα δραματικὸν εἰς μέρη Ε'. 1884 καὶ Ἡράκλειος, δράμα εἰς μέρη Ε'. 1885, εἰσὶν ἀληθῆ ἀριστουργήματα ἐξεληθόντα τῶν καταστημάτων τοῦ Δρουγουλίνου, ὑπὸ πολλῶν εἰκόνων ἐξωραϊζόμενα καὶ ὑπὸ πολυτίμων ἱστορικῶν σημειώσεων διαλευκαινόμενα, καθ' ὅσον προτίθενται τὴν ζωηρὰν ἀναπαράστασιν τῶν προεξαρχόντων γεγονότων τῆς ΣΤ' καὶ τῆς Ζ' ἑκατονταετηρίδος.

Καὶ πράγματι δυσχερῶς φαντάζεται τις δύο ἐπιτυχεστέρας ἀντλήσεις ἐν τῇ τοσοῦτον πλουσίᾳ εἰς δραματικὴν ὕλην Βυζαντινῇ ἱστορίᾳ. Ἀλλὰ καὶ οἷος ὁ θησαυρὸς, ὅστις ὑπέκειτο τῷ ποιητῇ πρὸς ἐκμετάλλευσιν! Οἷόν πλῆθος σφοδρῶν παθῶν, πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἐρίδων καὶ ἀντιθέσεων, ἀκάμπτων ἀφ' ἐνὸς καὶ πολυποικίλων ἀφ' ἑτέρου χαρακτῆρων, οἷα συνέχεια παγκοσμίῳ ἀναστατώσεων, οἷα

*) Zur neuesten hellenischen Litteratur. Magazin Nr. 17, 1887.